

Hz. Muhammed'e Dair Bir Yahudi Efsanesi: *Ma'ase Mahmat* Adlı Risalenin Yeniden Tahkik ve Tercümesi

YASİN MERAL

Ankara Üniv. İlahiyat Fakültesi
yasinmeral1979@gmail.com

URİ MELAMMED

Kudüs İbrani Dili Akademisi

Öz

Yahudi geleneğinde bazı hahamların Hz. Muhammed'in çevresinde faaliyet gösterdikleri, onu kendi planları doğrultusunda yönlendirdikleri ve Kur'an'ı ona kendilerinin yazdırdığı yaygın bir anlayıştır. Bu amaçla Yahudiler tarafından menkabevi anlatımlar ve aktarımlar içeren irili ufaklı çok sayıda eser üretilmiştir. Bu makalede, bu genel anlayışın bir uzantısı niteliği taşıyan kısa hacimli anonim bir eserin tenkitli neşri ve Türkçe tercümesi gerçekleştirilmiştir. Katalog kayıtlarına göre 18. yüzyılda İtalya'da istinsah edilen bu eser, Boaz Cohen tarafından "Une Légende Juive de Mahomet" adıyla daha önceden neşredilmiş, bu neşir üzerinden de Nuh Arslantaş tarafından Türkçe'ye çevrilmişti. Ancak bu ilk neşirde bazı cümle düşüklükleri ve anlatım bozuklukları söz konusuydu. Bunun teyidi amacıyla da eserin el yazmasının bir kopyası tarafımızdan temin edilmiş ve ilk neşirle karşılaştırılmıştır. Cohen'in bazı ifadeleri yanlış okuduğu ve kimi zaman da satır atladığı fark edilmiştir. Bu yüzden İbranice metnin yeniden neşredilmesinin doğru olacağına karar verilmiş, bu metin üzerinden de yeniden Türkçe'ye çevrilmiştir.

Anahtar kelimeler: Hz. Muhammed, Yahudiler, Kur'an, Hahamlar, Tevrat, Vahiy, Rüya, Yahudi-İslam Polemiği

Abstract

A Jewish Legend about the Prophet Muhammad: A New Edition and Turkish Translation of *Ma'ase Mahmat*

There is a common understanding in Jewish tradition that certain Jewish rabbis around the Prophet Muhammad had contrived a plot to manipulate him and most importantly to dictate the Qur'an to the prophet. There have been a large number of mythic narratives produced by Jews to that effect. In this article, a short anonymous story of this same sort about the prophet Muhammad is edited along with a new Turkish translation of it. The Hebrew manuscript, which according to its catalogue records was written in the 18th century Italy, was first edited by edited by Boaz Cohen with the title 'Une Légende Juive de Mahomet' and was translated into Turkish by Nuh Arslantaş. A check against the original text revealed that the Cohen edition has a number of misread words and skipped lines. We therefore decided that a new edition of the manuscript and a new Turkish translation thereof should be made, which we present in this article.

Keywords: Prophet Muhammad, Jews, Qur'an, Jewish rabbis, Torah, Revelation, Jewish-Muslim Polemic

1. Giriş

Yahudi inancına göre Hz. Muhammed, peygamber kabul edilmemektedir. Yahudilikte peygamberlik, MÖ 5. yüzyılda yaşamış Malaki ile son bulmuştur. Bu genel düşüncenin yanı sıra bazı Yahudi bilginler, Hz. Muhammed'in sadece Araplara peygamber olarak gönderildiğini iddia etmişlerdir. Bu görüşü en belirgin bir biçimde ortaya koyan Yahudi bilgin, 12. yüzyılda Yemen Yahudilerinin liderlerinden Natanel ben Feyyumî'dir.¹

Yahudi dini literatüründe Hz. Muhammed'in ismi nadiren zikredilmektedir. Yahudi bilginler, ismini zikretmek yerine Hz. Muhammed'den *pasul* (defolu, ayıplı, eksik),² *roe tson* (koyun çobanı), *roe evili* (akılsız çoban), *meşuga* (deli, mecnun), *iş ha-ruah* (ruhanî adam),³ *nivze* (hakir), *şote* (aptal), *arur* (lanetli), *ha-raşa'* (kötü) gibi küçük düşürücü lakaplarla bahsetmektedirler.⁴ Bu lakaplardan en yaygın *meşuga*'dır. *Meşuga* tabiri –eğer sonraki dönem müstensihlerin müdahalesi değilse– ilk olarak sekizinci asra ait *Nistarot Rabbi Şim'on bar Yohay* adlı risalenin bazı yazmalarında yer almaktadır.⁵ Bu tabir, yine erken dönem metinlerinden Rav Şerira Gaon'a (ö.1006) ait mektupta da kullanılmaktadır.⁶

Yahudiler arasında Hz. Muhammed için küçük düşürücü lakaplar kullanıldığına dair başka bir kaynak Semav'el el-Mağribî'dir (ö.1175). Yahudi iken İslamiyeti seçen el-Mağribî, *İfşāmu'l-Yehūd* adlı eserinde Yahudiler arasında Hz. Muhammed için *meşuga* ve *pasul* tabirlerinin yaygın olarak kullanıldığını şu ifadelerle aktarmaktadır: “Peygamber Efendimize (sav) gelince, onun Yahudiler –Allah'ın, meleklerin ve bütün insanlığın

¹ Natanel ben Feyyumî, *Bustānu'l-'Ukūl*, ed. Yosef Kafih (Kudüs: Halihot Am Yisrael, 1984), s.112, 115.

² *Pasul* tabiri, *rasul* kelimesine olan ses benzerliğinden dolayı Yahudiler tarafından alay maksadıyla tercih edilmiştir. Kuzey Afrika'daki Yahudiler arasında yaygın olan bu ifade, bazen de *ha-Pasul* şeklinde belirlilik eki ile birlikte kullanılmaktadır. Bkz. Moshe Bar-Asher, “Al Kama Hiduşey ha-Laşon,” *Masorot* 5-6 (1998), ss.45-47.

³ Bu ifadenin literal karşılığı *ruhanî adam*dır. Fakat bağlam itibarıyla Hz. Muhammed için ruhî dengesi ve akıl sağlığı yerinde olmayan anlamında kullanılmaktadır.

⁴ Moritz Steinschneider, *Polemische und Apologetische Literatur in Arabischer Sprache Zwischen Muslimen, Christen und Juden* (Leipzig: F. A. Brockhaus, 1877), ss.302-303; Nuh Arslantaş, *Yahudilere Göre Hz. Muhammed ve İslamiyet* (İstanbul: İz Yayıncılık, 2011), s.208.

⁵ “Tefilat Rabbi Şim'on bar Yohay,” Adolph Jellinek (ed.), *Bet ha-Midrāş = Bet ha-Midrāsch* (Leipzig: Druck und Verlag von C.W. Vollrath, 1857) içinde, c.4, s.119. Başka yazmalarda benzer anlamlara gelen *şote navi* ve *meşuga* ve *navi şote iş ha-ruah* şeklinde kullanımlar mevcuttur. Bkz. Bernard Lewis, “An Apocalyptic Vision of Islamic History,” *Bulletin of the School of Oriental and African Studies* 13:2 (1950), s.323, dn.4.

⁶ Şerira Gaon, *İggeret Rav Şerira Gaon*, ed. Benjamin Menasseh Lewin (Hayfa, 1921), s.100.

laneti onların üzerine olsun– arasında iki ismi vardır: Birincisi *pasul*'dur ki anlamı *sefih* demektir. İkincisi de *meşuga*'dır, *deli* anlamına gelir.”⁷

Yahudi geleneğinde İslam'ın putperestlikle ilişkilendirilmesi genellikle Kabe ve hac uygulamaları üzerinden yapılırken istisnâ bir şekilde bir eserde bu ilişki Hz. Muhammed üzerinden yapılmıştır. Hatalı olarak Rabbi Nissim Gerondi'ye (ö.1375) atfedilen söz konusu eserde şu ifadeler yer verilmektedir:

Kutim'in kutsal nesnelere/mabedleri gibi, İsmailoğullarının *Meşuga*'sı da [Hz. Muhammed] böyledir. Her ne kadar onlar [Müslümanlar] onun ilah olduğunu iddia etmeseler de bir ilahın önünde eğilir gibi ona hürmet ve tazimde bulunurlar. Bu da putlara tapma çerçevesinde değerlendirilir.⁸

Yukarıda da ifade edildiği üzere bu görüş, Rabbi Nissim Gerondi'ye ait değildir. Bu durum, Rabbi Nissim Gerondi'ye ait günümüze ulaşan bir fetvadan anlaşılmaktadır.⁹ Metnin yazarının, Müslümanların Hz. Muhammed'i ilah olarak kabul etmediklerini itiraf etmesine rağmen böyle bir yargıya varması şaşırtıcıdır. Orta Çağ Avrupası'nda Hz. Muhammed'den ilah olarak bahseden başka eserlere de rastlanmaktadır.¹⁰

Orta Çağ Yahudi geleneğinde Hz. Muhammed'le ilgili bilgilerin çoğunun efsanevî bir nitelik taşıdığı görülmektedir. Bu metinlerin çoğunda Hz. Muhammed'in arkadaşları ve hocaları gibi tanıtılan Yahudi hahamlar, bir şekilde onu yanıltmayı başararak onun Yahudilere kötülük yapmasına engel olmuşlardır. Metinlerde dikkat çeken bir diğer husus da bu hahamların Hz. Muhammed'i kandırmak ve Yahudilere zarar vermesini engellemek için göstermelik olarak Müslüman olmalarıdır. Yahudi geleneğine göre Hz. Muhammed, bu hahamlar tarafından bilgilendirilmiş ve kendisine Kur'an

⁷ Semav'el el-Mağribî, *İfḥām al-Yahūd = Silencing the Jews*, ed. and trans. Moshe Perlmann, Proceedings of the American Academy for Jewish Research, c.32 (New York: American Academy for Jewish Research, 1964), s.67.

⁸ Rabbi Nissim Gerondi, *Hiduşey ha-Ran al Masehet Sanhedrin* (Kudüs, 1972), s.126.

⁹ Gerondi, bu fetvasında *gaonların* Müslümanlar tarafından hazırlanan içkilerin içilmesinin yasak, fakat bu içkilerden gelir elde etmenin caiz olduğu fetvasını verdiklerini belirterek Müslümanların putperest olmadığını dile getirmektedir. Bkz. Rabbi Nissim Gerondi, *Şe'elot u-Teşuvot* (Varşova: Bi-defus Y. Goldman, 1882), s.20.

¹⁰ Bilgi için bkz. Norman Daniel, *Islam and the West: The Making of an Image* (Oxford: Oneworld Publications, 1993), ss.338-343; Gloria Allaire, “Noble Saracen or Muslim Enemy? The Changing Image of the Saracen in Late Medieval Italian Literature,” Michael Frassetto, David R. Blanks (ed.), *Western Views of Islam in Medieval and Early Modern Europe* (New York: St. Martin's Press, 1999) içinde, ss.173-84; Dana Carleton Munro, “The Western Attitudes toward Islam during the Period of the Crusades,” *Speculum* 6 (1931), ss.329-43.

yazdırılmıştır. Bu uydurma rivayetlerle de İslam'ın kökeni Tevrat'a ve Yahudi bilginlere dayandırılmıştır.¹¹

Yeniden neşrini yaptığımız bu risale, Yahudi geleneğinde Hz. Muhammed ile ilgili önceki algıların devamı niteliğindedir. Risalenin adını *Ma'ase Mahmat* veya *Ma'ase Mehmet* şeklinde okumak mümkündür. Aslında 'Muhammed' kelimesi, Orta Çağ'dan itibaren Latince *Mahumet*, Fransızca *Mahomet*, İtalyanca *Maometto*, İspanyolcada *Mahoma* gibi farklı şekillerde karşımıza çıkmaktadır. Metnin başlığında yer alan *me'ase* kelimesi iş, olay ve hikaye gibi anlamlara gelmektedir. Bu yazma 1700'lü yıllarda İtalya'da kaleme alınmıştır. O dönemler itibariyle Avrupa'nın İslam algısı Türkler üzerinden oluşmaktadır. Özellikle İstanbul'un fethinden sonra Avrupa'da yapılan hem Kur'an tercümelerinde hem de diğer dinî eserlerde İslam, Türklerin dini olarak sunulmaktadır. Bu yüzden bu yazmanın başlığındaki *Mehmet* ismini o dönemin Avrupa'sındaki İslam algısının Türkler üzerinden gerçekleştiğini düşünerek anlamak mümkündür. Böyle olunca başlığı, *Muhammed'in İşleri* veya *Muhammed'in Hikayesi* şeklinde tercüme etmek mümkündür.

Risalede vahiy alışından ölümüne kadar Hz. Muhammed'in Yahudilerle olan mücadelesi anlatılmaktadır. Risale öncelikle Yahudilerin Tanrı'ya isyanlarından dolayı cezalandırıldıklarından bahsetmektedir. Daha sonra bir adamın zahirecilik yapan bir Yahudi bilginine gelerek rüyasını anlatmasıyla devam etmektedir. Hikâyeye göre rüya gören kişi Hz. Muhammed'dir. Zahireci Yahudi bilgin, rüyayı dinledikten sonra korkar. Zira rüyanın tabirine göre rüyayı gören adam (Hz. Muhammed) dokuz asır boyunca hükümlerlik sürecektir. Yahudi halkının bu durumdan zarar göreceğini düşünen Yahudi bilgin, Hz. Muhammed'e fark ettirmeden Yahudi cemaatini toplar ve bu toplantıda Yahudileri kurtarmak için nasıl önlem alınacağı müzakere edilir. Neticede on Yahudi bilginin görünüşte Müslüman olması ve Hz. Muhammed'in güvenini kazanarak onun Yahudilere zarar vermesinin önüne geçilmesi kararlaştırılır. Hikâyeye göre kendisine peygamberlik

¹¹ Konuyla ilgili çalışmalar için bkz. M. Schwabe, "Aseret Haverav ha-Yahudim şel Muhammed (Muhammed'in On Yahudi Arkadaşı)," *Tarbits* 2 (1930), ss.74-89; J. Leveen, "Mohammed and His Jewish Companions," *Jewish Quarterly Review* 16:4 (1926), ss.399-406; Özcan Hidir, "İslam'ın Yahudi Kökeni Teorisi ile İlgili İddialar ve Çalışmalar," *İLAM Araştırma Dergisi* 3:1 (1998), ss.155-169; Erwin Rosenthal, *Judaism and Islam* (Londra & New York, 1961); Charles Cutler Torrey, *Jewish Foundation of Islam* (New York: Jewish Institute of Religion Press, 1933); Abraham I. Katsh, *Judaism and the Koran: Biblical and Talmudic Backgrounds of the Koran and Its Commentaries* (New York: A. S. Barnes, 1962); Abraham Geiger, *Was hat Mohammed aus dem Judenthume aufgenommen?* (Bonn: F. Baaden, 1833); Alfred Guillaume, "The Influence of Judaism on Islam," Edwyn Bevan (ed.), *Legacy of Israel* (Oxford: The Clarendon Press, 1928) içinde, ss.129-172; Nuh Arslantaş, *Yahudilere Göre Hz. Muhammed ve İslamiyet*.

verileceğini anlamayan Hz. Muhammed, sürekli olarak on Yahudi bilgin tarafından yönlendirilmekte ve kandırılmaktadır. Bu Yahudi bilginler aynı zamanda Hz. Muhammed'e Kur'an'ı yazdıran kişilerdir. Bu bilginler bu süre içerisinde İblis'le anlaşarak onu Hz. Muhammed'e göndermişler, o da kendisini ona "Tanrı'nın ordusunun komutanı" olarak tanıtarak sözde vahiyler getirmiştir. Hikâyeye göre bütün milletler Hz. Muhammed'in emrine girmeye başlayınca, o Yahudilerin de kendisine tabi olmalarını istemiştir. Yahudiler ona tabi olmaya yanaşmayınca o da onlara belirli bir süre vererek tehdit etmiştir. Bu süre zarfında Hz. Muhammed, Yahudi bir kadınla evlenmiştir. Yahudi bilginler Hz. Muhammed'in Yahudi halkını yok edeceğinden korkmuşlar ve Yahudi eşiyle işbirliği yaparak yemeğine zehir katmışlardır. Ağır hastalanan Hz. Muhammed yatağa düşmüş ve Yahudi bilginlere vasiyetini yazdırmak istemiştir. Fakat Yahudi bilginler Hz. Muhammed'in vasiyetinde geçen, Yahudilerin cezalandırılmalarına yönelik isteklerini kendi istekleri doğrultusunda değiştirerek kayıt altına almışlardır. Sonra da bu bilginler Hz. Muhammed'i yatağında öldürmüşlerdir.

Makalenin başlığından da anlaşılacağı üzere, bu risale bir efsane olup anlatılanlar da gerçekliği olmayan olaylardır. Hikayede Hz. Muhammed'le ilgili bazı tuhaf anlatımlar da yer almaktadır. Bunların başında, öldüğünde ona çelikten bir tabut yapıldığı, bu tabutun gökle yer arasında gidip geldiği ve Mekke'nin ortasında bulunan *Mitşe'*ye¹² indiği zikredilebilir. Uçan tabut efsanesi, bu metinden önce de bazı eserlerde yer almaktadır. Bu efsaneye göre Hz. Muhammed'in çelikten tabutu, yer ve gök arasındaki mıknaş etkisinden ötürü ne göğe gidebilmiş ne de yere düşebilmiştir. Böylece tabut, yer ile gök arasında uçup durmuştur. Efsaneye göre Hz. Muhammed'e kubbeli bir mezar odası yapılmış ve tabut da çekim kuvvetinden yükselerek kubbeye yapışık vaziyette sabit kalmıştır.¹³

Metinde yer alan bir diğer tuhaf ayrıntı, Hz. Muhammed'in bedeninin köpeklere atılmasıyla ilgilidir. Bu anlatım da Orta Çağ'da bazı eserlerde yer

¹² Tevrat'ta (Tekvin, 10:30) *Meşa* adlı bir yer isminden bahsedilmektedir. Saadya Gaon, bu kelimeyi Arapça Tevrat çevirisinde *Mekke* olarak çevirmektedir. *Meşa* ile *Mitşe* kelimelerinin yakın telaffuzları bu ihtimali çağırırsa da metinde *Mitşe* olarak geçen yerin neresi olduğu açık değildir.

¹³ Bu bilgi Wolfram von Eschenbach (ö.1220) tarafından kaleme alınan *Willehalm* adlı eserde geçmektedir. Efsanenin geçtiği kaynaklar için bkz. Wolframs von Eschenbach, *Willehalm* (Berlin: Walter de Gruyter, 2003), s.125; William Mavor, *Historical Account of the Most Celebrated Voyages, Travels, and Discoveries from the Time of Columbus to the Present Period* (Londra, 1797), c.22, s.20; *Curiosities for the Ingenious* (Londra: Thomas Boys, 1822), ss.73-74; *The British Controversialist and Literary Magazine* (Londra, 1860), c.3, s.206; Cyril Edwards, "Wolfram von Eschenbach, Islam and, the Crusades," James R. Hodkinson, Jeffrey Morrison (ed.), *Encounters With Islam in German Literature and Culture* (Rochester, NY: Camden House, 2009) içinde, s.50; A. Malakhov, *The Mystery of the Earth's Mantle* (Hawaii: University Press of the Pacific, 2001), s.97.

almaktadır. Örneğin, bugünkü İspanya'nın kuzeyinde bulunan Roncevaux'da 778 yılında yapılan savaşla ilgili kahramanlık hikayelerinin anlatıldığı 12. yüzyıla ait *La Chanson de Roland* adlı şiirde Hz. Muhammed'in bir çukura atılarak domuzlar ve köpekler tarafından parçalandığı anlatılmaktadır.¹⁴

Elinizdeki makalede, 18. yüzyılda İtalya'da kaleme alınan efsanevî bir hikayenin İbranice metninin yeniden neşri ve bu neşre dayalı yeni Türkçe tercümesi sunulmuştur.¹⁵ Hikayenin yer aldığı yazma, İbranice'nin İtalyan yazı stiliyle dört varak olarak kaleme alınmıştır. Hikaye, ilk olarak Boaz Cohen tarafından “Une Legende Juive de Mahomet” adıyla yayınlanmıştı. Fakat Cohen'in İbranice yazmadaki bazı satırları atladığı, bazı kelimeleri de yanlış okuduğu tespit edildi. Bundan dolayı yeni neşrin faydalı olacağı düşünülmüştür. Yazmanın Kudüs'teki İsrail Millî Kütüphanesi'nde bulunan mikrofilminin çıktısını almak için yazmanın aslının bulunduğu New York'taki Jewish Theological Seminary'den gerekli izin alınmış ve yeni neşir oluşturulurken Cohen edisyonu ile karşılaştırma yapılmıştır. Yanlış yazıldığı düşünülen yerler ve açıklama gerektiren hususlar dipnotlarda gösterildi. Ayrıca yazmada okunamayacak derecede tahrip olmuş kısımlar ve kısaltma şeklinde yazılan bazı kelimeler köşeli parantez içerisinde verildi.

---

¹⁴ Şiirin Hz. Muhammed'le ilgili pasajları için bkz. John O'Hagan (terc.), “The Song of Roland,” <http://www.fordham.edu/halsall/basis/roland-ohag.asp> (22.09.2012); Charles Kenneth Moncreiff (terc.), “The Song of Roland,” <http://www.gutenberg.org/cache/epub/391/pg391.html> (22.09.2012).

¹⁵ Nuh Arslantaş bu hikayeyi Boaz Cohen edisyonunu esas alarak daha önce Türkçe'ye tercüme etmişti: *Yahudilere Göre Hz. Muhammed ve İslâmiyet*, ss.269-279.

2. Metin

מעשה מהמ"ט

[דף 88א] ויהי בימי צדקיה מלך יהודה, ויעש הרע בעיני ה'. וישלח עליהם מלך כשדים, במעלם אשר מעלו בו, ויגלם בבלה. ויוסיפו עוד לחטוא לו, וישלח עליהם יחזקאל הנביא. ולא שמעו בקולו, ויקשו את ערפם, הרעו מאבותם. ויוסף להוכיחם ויאמר אליהם: "שובו אל ה' אלקיכם, פן יביא עליכם הימים אשר תאמרו: 'אין לנו בהם חפץ'; בהקים ה' את דברו, אשר דבר ביד הושע לאמר: 'באו ימי הפקודה, באו ימי השלום, ידעו ישראל אויל הנביא, משוגע איש הרוח על רוב עונדך'". ויגד אליהם יחזקאל את ימי הפקודה למען יספרו לדור אחרון, ושמרו את הדבר, ויבקשו להדיחם מעל ה' אלקי ישראל, וילכו מדחי אל דחי כחמש מאות עשרה שנה, ויצעקו אל¹⁶ ה', כי הכביד הגלות עליהם.

ויהי בימים ההם, והנה איש מחכמי ישראל, והוא סוחר מכל אבקת רוכל. ויהי דברו כדבר איש האלהים כשמוע חלום לפתור אותו, וישמעו אליו עמים. ויהי היום, והנה איש עומד פתח ביתו כצאת השמש, ויאמר אליו: "חלום חלמתי ופותר אין אותו; על כן באתי אליך היום הזה". ויאמר אליו: "דבר, כי לאלקים פתרונים". ויאמר: "אני בחלומי, בסוף אשמורת התיכונה, והנני עומד בתוך יער גדול, והנה עלה כולו קמשונים מימיני¹⁷ ומשמאלי. והנה עץ שקדים צומח בכפי השמאלי, ולו¹⁸ שנים עשר גידים (ו?שנים?) [ושנים] עשר ענפים ועולים לרוב מאד; אך שרשיו מעטו, ויקוננו עליו כל צפור כל כנף לרוב מאד, ותחתיו ירבצו כל חית הארץ. ואשתומם בלבבי לאמר: 'איך נשא כפי המשא הגדולה הזאת?!' וארא בחלומי, והנה יושב על כפי שמונה ימים ושמונה עשרה שעות, ותלחם ידי הימנית על השמאלית כל הימים. ויהי ככלות הימים האלה, והנה [א?ש?] אלקים נפל על השמים, ותאכל את היד ואת כל אשר בה, ותגבר יד הימנית עליה. ואשתומם ואיקץ והנה חלום, ונפשי נבהלה מאד, כי נכספתי לדעת פשר דבר, ואבואה להגיד לך".

ויהי כשמוע את חלומו, ויחרד האיש וילפת, ויאמר בלבו: 'אוי נא לנו, כי באו ימי הפקודה, באו הימים אשר נאמר, אין בהם חפץ'. ויאמר אל השר: "הלא דבר גדול הוא, ועתה עמוד שבעה ימים, ואשמעה מה דבר אליך ה', ואגיד לך". וילך האיש מאתו, והיהודי נדחף אל ביתו, ויסגור הדלת וילך בית ה', ויקהל את הכהנים ואת הלויים ויתר העם הנמצאים בתרשיש כעשרת אלפים איש, ויבואו

¹⁶ במקור: את.

¹⁷ במקור: מימני.

¹⁸ במקור: ולי.

כלם בית ה'. ויתן את קולו בבכי, וילבש שק ואפר. וישאלוהו אנשי המקום לאמר: "מה קרה עליך היום הזה?" – ויאמר להם: "קדשו צום קראו עצרה, והתפללו אל האלקים, כי הגיעו ימי הפקודה, באו ימי השלום, אשר נבא יחזקאל בשם הושע לאמר: 'ידעו ישראל, אויל הנביא, משוגע איש הרוח'. ומה תעשו ליום מועד וליום חג ה'". ויגד להם את דבר האיש ואת חלומו [דף 88ב] אשר הגיד לו, ויאמר אליהם: "זה פתרונו, שימלוך האיש הזה כתשע מאות שנה, כימים אשר ישב האש בכפו והי'ב גידים י'ב נשיאי ישמעאל המה, והי'ב ענפים בני קטורה המה, והחיות הם יתר העמים אשר יאמינו בו לאמר: 'אך נביא אלקים אתה, ואשר ימרה את פיך יומת'. ועתה הבה נתחכמה לו, ונבלה שם שפתו, ונשחיתה עץ בלחמו, ולא ירד בשלום שאול, פן יהיה לאבן נגף לבית ישראל. ובחרו מכם עשרה אנשים א' <חד> מאלף יודעי מדע ומביני דעת, ואשר כח להם לעמוד בשער המלך ולהביא עצות מרחוק דבר יום ביומו. והיה מידי דברם אתו, ויספרו לפניו את דברי דור אנוש והמבול והפלגה, ואת אשר קרה את אברם באור כשדים, ואשר קרה למשתחויים למלאכת השמים בדברם אתו, ואת אשר עשה ה' אל סדום ואל עמורה, ואת עקידת יצחק, ואת דברי יעקב ועשו, ואת מכירת יוסף ואת כל כבודו במצרים, ואיך ירדו יעקב ובניו מצרים על פי ה' ואת העבודה אשר העבידום המצריים ואת כל אשר עשה משה למצרים לעיניהם ואת כל הדברים אשר צוה ה' אל נח אחר המבול ואת כל דברי תורה המפחידים ודברי גהינם וג'ע¹⁹ וכי נתן²⁰ יתן האלקים לאיש ואיש כדרכיו וכפרי מעלליו וכל הדברים האלה יכתבו על ספר? ב' לשון מדברת גדולות, אשר כל שומעו תצילנה אזניו, ויאמר דבר אלקים הוא אשר לא יוכל ילוד אשה לעשותו. ויקראו שמו אלקוראן ויתנוהו!"] ביד האיש, והלכו לפניו א' <חד> לא' <חד> למען כחש והוא לא ידע, והיו באוכלי שלח!?! ינו כל הימים.

וישמעו כל העדה, ויבחרו+ עש?ר?ה אנשים חכמים ונבונים וידועים, ואשר כח בהם לעמוד בהיכל המלך, ומדברים לשון ערבי. ויאמרו אליהם את הדרך אשר ילכו בה. ויצאו מאתם בשלום, וישבו כשנים חדשים, ויכתבו כל אשר נדבה רוחם על ספר, ויפסלו ששים אבני גזית, ויכתבו עליהם את כל הכתוב בספר, ויקהילו²¹ את העדה, וישבו אותם כדברים האלה לאמר: "נפשינו תחתיכם למות. אם לא תעשו את דברינו זה, ואתם תשאו את עונינו, כי נמעול מעל בה' ללכת אחר האיש הזה. ובוחן לבות ה' יודע כי לא במרד ובמעל נעשה הדבר

¹⁹ וגן עדן.

²⁰ צריך לקרוא: נתון.

²¹ במקור: ויקהלו.

הזה, כ"א²² להסב את לבו אחורנית למען ישמעו בקולו ולמען עשה כיום הזה להחיות עם רב, ולהיות לכם לפליטה גדולה, כי טוב צאתנו עשרה אנחנו מתוך הקהל להושיע אתכם, ולא יאבדו כל הקהל מישראל ובניהם אחריהם". ויענו כלם ויאמרו: "נפשנו תחתיכם, אל תיראו, עשו כאשר ישים אלקים בלבבכם; ויהי ה' עמכם". וילכו איש לביתו, וישבעו איש אל רעהו (לאמר מי האיש הלזה) לבלתי גלות סודם ולבלתי לכת לפני האיש ביום א' <חד> ולהתנכר איש אל רעהו לאמר: מי האיש הלזה? מה מלאכתו? ואי מזה עם הוא? – למען גנוב את לב האיש, פן יבין את עצתם, אשר דברו ביניהם. ויקנו את ששים אבנים בבית פותר החלומות, וילכו לדרכם אנה ואנה, וישבו החוצה ימים רבים.

ויהי היום, וישא הרוכל ההוא את עיניו, וירא והנה בעל החלומות עומד לנגדו, ויאמר אליו: "איפה היית, כי לא ראיתך בלתי היום?" – ויאמר אליו: "נחליתי, נדכתי עד מאד; ואף גם זאת לא שכחתיך, ואחפשה באמתחות עשתונותי כל היום דבר מה להשיב אליך. ועתה שמע דבר ה' – עלה מזלך והלחם באויביך, ובין כוכבים שים קנך, ויצא שמעך בכל הארץ. אתה הוא האילן אשר ראית, והגידיים והענפים בני ישמעאל ובני קטורה המה, והבהמות וחיות ועופות השמים הלא המה יתר העמים, אשר יתלקטו אליך ויעבדוך. והיה להם לאלקים, ומלכותך תתנשא תתע"ה²³ שנים. ואשרי האנשים אשר יאמינו בך, [דף 89א] כי נביא תהיה בגוים, ועל ידך יתן להם אלקים תורה חדשה וספרו אשר שמו אלקוראן, ויצא שמעך בכל הארץ":

ויהי בשמעו את דברי הרוכל, וישתומם ויאמר: "מי אני הצעיר באלפי אבי, כי יתנני האלקים לראש ולקצין כיום הזה?" – ויאמר אליו הרוכל: "ולבך אל ירך, כי נקל הוא לפני האלקים לעשותו. ועתה נתון אתן לך כסף וזהב לרוב; לך ובנית אליך בית לקרוא לך רעים, ותן לאכול ולשתות לכל שואל. והיה בתום הכסף, שוב תשוב אלי, ונתתי אליך עוד כהנה וכהנה, כי אין מחסור לה' להושיע".

וילך מאתו ויעש כדברי האיש. ויתלקטו אליו רבים, ויתן להם ויאכלו, וישב על משמרתו כ"ח²⁴ חדשים. ויהי היום, וישא עיניו וירא והנה חכם א' <חד> בא לקראתו, וישתחו לאפיו ארצה. ויאמר אל מוהמ"ד[!]: "בי אדוני, חזון נראה אלי והנה מלאך אלקים מועף ביע"ף מן השמים, ודמותו כדמות²⁵ בשר. וישא אותך על כתפיו, ויעל

²² כי א.ס.

²³ במקור: תתעה. כלומר, 875 שנים.

²⁴ כשמונה-עשר חודשים.

²⁵ במקור: כדמותי.

על כסא רם ונשא – הוא דמות כסא ה' – וישם ה' את ידו על ראשך, ואשמעה אומרים: 'כל העולם נברא בעבורו, כי בחיר ה' הוא'". וישתומם מהומד[!] מאד.

וירא החכם ההוא את האיש הרוכל העומד כנגדו, ויתנכר ויאמר אל מהומד[!]: "בי אדוני, מי האיש הלזה, העומד עליך היום הזה?" – ויאמר: "איש יהודי הוא, וגם הוא הגיד אלי כדברים האלה, אשר אתה דובר". – ויתמה החכם ויאמר: "ואיך נגלה אליו הדבר הזה?" וישמע מהומד[!], ויאמץ את לבבו, ויגבה לבו מאד, כי האמין להם. ויבואו כל החכמים מקץ עשרה חדשים, ויביאו עצתן מרחוק, ויתנכרו איש את רעהו, ויגנבו את לבבו כיום הזה, ותחזקנה ידי מהומד[!], ויקחם וישם אותם ראשים על העם, ויהיו באוכלי שלחנו כל הימים.

ויהי היום וישביעו חכמי ישראל את אשמדאי ויאמרו לו: "לך אל מהומד[!] ודברת אליו: 'רצה האלקים את מעשיך, וישלחני אליך להגיד לך. ועתה נתון יתן בידך ספר פתשגן התורה והנביאים והאוונגלי, אשר לא נראה כמוהו בכל הארץ'". וילך אליו בלילה בלט, ויאחזהו בציצית ראשו, וחרבו שלופה בידו, ויחרד האיש מאד, וישאל את נפשו למות. ויאמר אליו אשמדאי: "אם נביא אלקים אתה, אני שר צבא ה'. עתה באתי להגיד לך, כי על ידך יתן האלקים את ספרו, את ספר הברית, / מגיד מראשית אחרית, / אשר לא נראה כמוהו, כי בך חשק מכל האנשים. על כן באתי אליך להגיד לך".

ויהי בבקר ויקרא לכל חכמיו ויגד אליהם את כל דברים האלה, וישמחו האנשים מאד. ויאמרו לו חכמיו: "חזק ואמץ והתבודד שנית, אולי תשוב אליך המלאך הדובר בך שנית, ושאלת ממנו את משפט הספר ומתי ינתן לך, ואם יתקדש העם טרם בואו". ויאמר: "כדבריכם כן אעשה (ה?דב?ר) היום הזה!". ויתבו?דד? שנית, ויהי בחצות הלילה, ויקרב אל אתונו, ויבא אליה. ויעמוד אשמדאי מראשותיו, ויחרד האיש וילפת, וישאל את נפשו למות. ויאמר אליו אשמדאי: "מה החרדה הזאת, אשר חרדת אלי?" – ויאמר: "כי נכסוף נכספתי לדעת את משפט ספר הברית, אשר אמרת(?) אלי או במה אכבדנו היום הזה?" – ויאמר אשמדאי: "התקדשו למחר, ועניתם את נפשותיכם כ"ז ימים; רק אכול תאכלו כל הלילה עד קרוב לאשמורת הבקר, כי כן צויתני. והיה באישון לילה בהאסף אור הלבנה, וירדו אליכם ששים אבני גזית כתובים באצבע אלקים, ולמדתם את כל הכתוב עליהם את בניכם על פה". ויעל מעליו וילך, ויקם בבקר, ויגד אל חכמיו את כל הדברים האלה, וישמעו לקולו ויעשו את כל אשר צוה אליהם.

ויהי מקץ כ"ז ימים, ויוסיפו החכמים לשלוח אליו את אשמדאי, וילך על (אל) מטתו, ויכהו בשגעון ובעורון ובתמהון לבב. ויאמר אליו: "קום צא ולקחת את ספר הברית, אשר שלח אליך אלקים!" וגם בביתו נהיתה חשיכה גדולה, ויחרדו כל האנשים אשר בקרבה מאד. ויצאו החכמים וישאו את ששים האבנים, ויתנו אותם בפתח ביתו מזה ומזה, ואיש לא ראה אותם. ויהי בבקר וירא את האבנים כתובים פתוחי חותם, מזה ומזה הם כתובים, וישתומם מהומד[!]. מאד, ויתן יד ויקח את הראשון [דף 89b] וירא והנה רבים מהנצמדים אליו, ויבקשו לקראותם ולא יכולו. ויאמרו: "מה זאת עשה האלקים לנו, או מה נעשה מהאבנים האלה?" וישאל אל חכמיו ויאמרו: "הלא טוב כי תתענה עוד ג' ימים להשלים ירח ימים; אולי בהתגלות הלבנה יתגלה אלינו סוד האותיות האלה, או כי ירחם האלקים, וישלח (לנו) מלאכו אליך כבראשונה". – ויאמר: "כדברכם כן אעשה היום הזה!"

ויקחו החכמים לוח אבן, ויכתבו עליו כ"ז אותיות ערביות, ויתנו ביד אשמדאי, וילך ויתננו בחדרי משכבו באישון הלילה, והוא לא ידע. ויהי בבקר, וימצא את האבן, ויוציאוה אל זקני עמו ויאמרו: "אין זה כ"א מפתח מכתב האבנים הראשונים!" ויקראוה מפתח האבנים עד היום. ויקריבו האבנים א' <חת> אל א' <חת> ויאמרו: "אין[!] האות הזאת כ"א אֶלִיף[!], והשנית אליה בָּא[!]", ויעשו כן עד תומם. ויקראו החכמים את כל הכתוב עליהם, וילמדום את הנצמדים אליו. ויהי שמעו²⁶ בכל הארץ, ויבואו רבים מארץ מרחק, ויכתבו ככתבם וכלשונם כל הכתוב עליהן, וישובו אל ארצם, ויצוו אליהם לאמר: "איש מכם לא יתן אל לבו לפרש מאומה מכל הכתוב בס' <פר> הברית הזה, פן יבינו את כל הכזבים אשר שם". וירא מהומד[!] כי רבו הנצמדים אחריו, ויגבה לבו מאד, ויואל להלחם בכל העמים אשר לא ישמעו בקולו, כי להשמיד נתן בלבבו כיום הזה. וילחם בגוים הקרובים אליו, וילחצם מאד, ויביאם אליו ביד חזקה. ורבים נטו אחריו, ויאמינו בתורתו, כי נפל פחדו על כל העמים.

ויהי היום, ויאמר אל החכמים: "הן רבים עתה משפחות העמים, אשר שמעו בקולי, ובכל יום ויום באים לשמוע בתורתי, אשר העידו לי מאת ה' מן השמים, שהוא פתשגן התורות – ומדוע תקשו ערפכם, אתם בית ישראל, לשמוע בקולי, ותמאנו לקחת מוסר עד היום הזה?" – ויענו החכמים העומדים לפניו ויאמרו אליו: "כאשר תפקחנה עיניהם לדעת אותך, יבואו אליך גם הם כמונו וישתחוו אליך, וגם בך יאמינו לעולם, ולא יקשו ערפם עוד כיום הזה". –

ויאמר: "לא, כי חרב נוקמת נקם ברית אשלח אחריהם, עד יאמינו בך, ונראה מה יהיו חלומותם". – ויאמרו אליו: "לא טוב הדבר הזה, אשר אדוננו דובר, אך נתון תתן אליהם קץ וזמן למאת השנה. והיה אם לא יאמינו בך, ועשיתה להם כאשר ישים האלקים בלבך לעשות". ולא דבר אליהם מהומד[!] כדבר[!] הזה עוד.

ויקח א' <חת> מבנות ישראל לו לאשה ויאהבה מאד, ויכתוב לאביה ולמשפחתה שלא יתנו מס כל ימי מלכותו, והנחה להם עשה כל הימים. ויראו כי בשגעון ינהג, וכי מחשבותיו לרע כל היום ירוצו, וייראו פן יצוה את הנצמדים אליו להרע את זרע ישראל ויאמרו: "הבה נתחכמה לו!" ויועצו עם אשתו, וישחיתו עץ בלחמו, ויחלה ויפול למשכב. ויהי כי הכביד חליו, ויצו את ביתו ויאמר אל החכמים: "כתבו וחתמו בשמי – אם לא יאמינו בי בית ישראל לקץ תשע שנים, מות יומתו ושללם לבוז!" ויקחו החכמים את קסת הסופר, ויכתבו: "מקץ תשע מאות שנה", ותבער כאש חמתם. ויוסף עוד דבר ויאמר אליהם: "כתבו עוד בשמי, שיתלו בכל חג וחג יהודי א' <חד> על העץ!" ויכתבו שישחטו טלה א' <חד> – נכתב ונחתם בטבעת המלך.

ויהי בראותם כי שלח ידו ביהודים לאבדם, ויקומו החכמים האלה עליו ויהרגוהו, ולא שפכו את דמו, והוא שוכב על מטתו, ויעף וימות. ויפתחו הדלת, ויביאו הנצמדים אליו וימצאוהו נופל מת, מושכב על מטתו. ויבכוהו ויספדו עליו: "הוי אדון!" ויקחוהו החכמים וינתחוהו ויבשלוהו ויזרקוהו לכלבים, ולא ידע איש מה היה לו עד היום. ויקחו ירך חמור א' <חד> ויאמרו: "יריכו הוא וגופו עלה השמים". ויעשו אליה' <ס> ארון ברזל, ויתנוהו בארון, ויכתבו על עצמו כאשר הוא ודאי, ותעו? בן השמים ובין הארץ, ותלך עד מיתשה[!] הוא לב מיקה[!], ויבנו בו שם בית לשמו. שמה ילכו הישמעאלים מידי שנה בשנה מכל ארץ מגורתם עד היום הזה. תם ונשלם.

סיפור עממי על מוחמד, נביא האסלאם, ועל יחס היהודים אליו. על פי העתקה אחת איטלקית של החיבור. נתפרסם לראשונה על ידי בועז כהן 1929. כהן פרסם את הטקסט על פי כ"י ניו יורק – בהמ"ל MS 2281/2, ס' 28534.

מעשה מהמט. ספרות פולמוס. מאה י"ח. איטלקית. דפים פח ע"א-פט ע"ב.

מספר מערכת: 000111879

3. Metnin Tercümesi

Muhammed'in Hikayesi

[88a] Yehuda kralı Sidkiya, kendi döneminde Rabb'in gözünde kötü olanı yaptı.²⁷ Tanrı da onların üzerine, kendisine karşı gelmelerinden dolayı, Kildanilerin kralını gönderdi; o da onları Babil'e sürdü. Hatalarına yenilerini eklediler ve Tanrı, onlara Peygamber Yehezkiel'i gönderdi. Fakat onun sözünü de dinlemeyip iyice inatlaştılar ve atalarından daha fazla kötülük yaptılar. Peygamber onları uyardı ve onlara "Tanrı'nız olan Rabb'e dönün ki artık hiçbir şeye hevesimiz kalmadı diyeceğimiz günler gelmesin!"²⁸ dedi. Tanrı'nın Peygamber Hoşea aracılığıyla bildirdiği "Onların ceza (yoklama) günleri geldi, hesap günleri çattı. İsrail bilsin ki, suçunuzun çokluğundan, düşmanlığımızın büyüklüğü yüzünden, 'Peygamber aptal, ruhânî insan deli sayıldı'²⁹ sözleri gerçekleşecek dedi." Yehezkiel onlara azap günlerini son nesle kadar aktarılın diye anlattı. Onlar bu sözü akıllarında tuttular fakat İsrail'in Tanrısı'ndan daha da uzaklaşarak beş yüz on sene daha da beter işler yaptılar ve sonunda Tanrı'ya yalvardılar, çünkü artık sürgün onların üzerine iyice ağır gelmekteydi.

O günlerde İsrail bilginlerinden aktarlık yapan tüccar bir adam vardı. Konuştuğunda Tanrı'nın adamı gibi konuşurdu, rüya anlatıldığında hemen tabir eder, herkes de onu dinlerdi. Günün birinde güneş doğduğu sırada adamın biri kapısının eşiğinde dikilerek ona "Bir rüya gördüm, bu rüyayı tabir edecek kimse yok, bu yüzden sana geldim" dedi. O da ona "Anlat bakalım, çünkü tabir-tevil Tanrı'dan" dedi. Adam, "Rüyamın orta kısmının sonunda³⁰ kendimi büyük bir ormanın içinde ayakta duruyor vaziyette gördüm. Birden sağımı solumu yabancı otlar kapladı. Baktım ki sol elimin ayasında bir badem ağacı büyüyor. Bu ağacın on iki gövdesi, on iki dalı ve bol yaprakları vardı, fakat kökleri kısaydı. Bütün kuşlar ve kanatlı hayvanlar ona bir sürü yuva yaptılar. Ağacın altında ise yeryüzünün bütün hayvanları çökmüş vaziyette duruyorlardı. Heyecanlandım ve şaşkınlıkla 'Bu kadar büyük bir ağırlığı avucum nasıl kaldırdı?' dedim. Yine rüyamda [bu ağacın] elimin ayasında sekiz gün on sekiz saat boyunca kaldığımı gördüm. Sağ elimle sol elim bu süre boyunca savaştı ve sonunda bu günler bitti ve gökten Tanrı'nın ateşi düşerek eli ve içindeki her şeyi yedi. Böylece sağ elim sol

²⁷ II. Krallar, 24:19.

²⁸ Mealen "Eğer artık yaşamak bile istemiyoruz, böyle kötü şartlarda yaşamaktansa ölüm daha iyidir diyeceğiniz kötü günlerin gelip çatmasını istemiyorsanız o zaman Rabb'e dönün ve emirlerini yerine getirin." Bkz. Vaiz, 12:1.

²⁹ Hoşea, 9:7.

³⁰ Yani uyku saatini üç bölüme ayırdığında orta dilimin sona yakın yerinde.

elime galip geldi. Şaşırdım ve uyandım. İşte rüya bu!³¹ Çok korktum ve bu rüyanın açıklamasını çok merak ettiğim için gelip sana anlattım.”

[Rüyayı tabir edecek] Adam, rüyayı dinler dinlemez korktu ve titredi. İçinden “Eyvahlar olsun bize ki azap günleri ve ‘Hiçbir şeye hevesimiz kalmadı artık!’ diyeceğimiz günler geldi” dedi. Prense³² “Bu çok büyük bir şey, şimdi sen yedi gün bekle, Tanrı’nın sana bildireceğini sana anlatacağım” dedi. Adam da oradan ayrıлып gitti. [Rüya tabircisi] Yahudi adam kendini eve attı ve kapıyı kapattı. Ardından da sinagoga gitti. Tarşiş’te³³ bulunan *kohenleri*, Levilileri ve yaklaşık on bin kadar insanı sinagoga topladı. Rüya tabircisi adam ağladı ve çula sarınıp kül döktü.³⁴ Beldenin insanları ona “Bugün sana ne oldu böyle?” diye sordular. O da onlara “Oruç için bir gün belirleyin, özel bir toplantı yapın ve Tanrı’ya yakarın, çünkü Yehezkiel’in Hoşea’nın adıyla önceden bildirerek ‘Onların ceza (yoklama) günleri geldi, hesap günleri çattı. İsrail bilsin ki peygamber aptal, ruhânî insan deli sayıldı. Ne yapacaksınız dinî bayramlarda, Rabbin bayram gününde?’³⁵ dediği günler geldi çattı” dedi. [Rüya tabircisi] Adam, adamın anlattığı rüyayı nakletti ve [88b] onlara [şöyle dedi:] “[Rüyanın] tabiri şöyle: bu rüyayı gören adam, ateşin elinin ayasında kaldığı gün sayısı gibi yaklaşık dokuz yüz yıl hüküm sürecek. On iki gövde İsmail’in (Müslümanların) on iki kralıdır. On iki dal ise Ketura oğullarıdır.³⁶ Hayvanlar ise ‘Sen, Tanrı’nın peygamberisin, senin sözünü dinlemeyenler öldürülecek’ diyerek ona iman edecek diğer milletlerdir. Şimdi gelin ona bir kurnazlık yapalım (bir oyun oynayalım) ve dilini karıştıralım, yemeğine zehir katalım,³⁷ esenlik içinde gitmesin (ölmesin) ki İsrail evi³⁸ için tökezleme taşı olmasın. Aranızdan bin kişiden birini seçerek bilgili, akıllı ve güçlü en iyi on adamı belirleyin. Bu adamlar kralın [rüya gören adamın] kapısından ayrılmayıp ona uzaktan tavsiyelerde bulunarak gün be gün

³¹ Bu ifade “meğer rüya imiş” şeklinde de anlaşılabilir.

³² Rüyayı gören adama.

³³ Tarşiş kelimesi Tanah’ta dört defa geçmektedir. Bkz. I. Krallar, 10:22; Mezmurlar, 72:10; İşaya, 23:6; 66:19; Yunus, 1:3. Ayrıca Yaratılış, 10:4’te şahıs ismi olarak geçmektedir. Tarşiş’in neresi olduğu belirgin değildir, en güçlü ihtimaller, Türkiye’nin güneyindeki Tarsus ya da Suriye’nin Akdeniz kıyısındaki Tartus şehridir.

³⁴ Yani acı ve yası sembolize eden şeyler yaptı. Bkz. Ester, 4:1.

³⁵ Hoşea, 9:5,7.

³⁶ Yaratılış, 25:1. Yahudi geleneğinde yaygın olan görüşe göre Ketura, Hz. İbrahim’in cariyesi Hacer’in diğer ismidir. Bu genel kabulün dışında, Ketura’nın Hacer’in diğer ismi olmadığını, Sara ve Hacer’in dışında Hz. İbrahim’in üçüncü eşi olduğunu iddia eden kaynaklar da mevcuttur.

³⁷ Yeremya, 11:19. Literal anlamı “ağacı da meyvesini de yok edelim” şeklinde olan bu ifade oyun kurmak, işini bozmak, daha geniş anlamında da yemeğine zehir katmak gibi anlamlara gelmektedir. Anlam bütünlüğü açısından bu anlamı tercih ettik.

³⁸ İsrail halkı.

onunla konuşsunlar. Onunla her görüşen ona Enoş'un şecerisini, Tufan'ı, dillerin karıştırılmasını, Keldaniler'in Ur kentinde İbrahim'in başına ne geldiğini, gök tanrıçasına tapanlara ne olduğunu, Tanrı'nın Sodom ve Gomorra'ya ne yaptığını, İshak'ın kurban edilişini, Yakup ve Esav'ın hikayesini, Yusuf'un satılışını ve sonra Mısır'da yüce bir makama gelişini, ilahi bir sevgiyle Yakup ve oğullarının Mısır'a nasıl gittiğini, Mısırlıların onları köleleştirmelerini, Musa'nın Mısır'da göz önüne serdiklerini (mucizeleri), Tufan'dan sonra Tanrı'nın Nuh'a emrettiği her şeyi, *Tora*'nın tehditkâr ayetlerini, cehennem ve cennet anlatımlarını ona anlatsın. Çünkü Tanrı her insana yaptıklarının sonucuna ve gittiği yolun gerektirdiğine göre karşılığını verir. İşte bütün bu kıssalar da kitapta belîğ bir dille yazılacak ve her dinleyen şaşkına dönecek. Öyle ki insanlar, bunlar Tanrı sözüdür, bir kadından doğan³⁹ bunu yapamaz diyecek. Bu kitabın adını *Kur'an* diye isimlendirecekler ve [rüyayı gören] adamın eline verecekler. Onu kandırmak için bir bir o adama gidecekler, o da fark etmeyecek, [bu on seçkin Yahudi bilgini] her gün onun sofrasında onunla yemek yiyecek!⁴⁰

Cemaat bunları duydu ve aralarından kralın [rüya gören adamın] sarayında boy gösterebilecek nüfuza sahip akıllı, tanınmış ve Arapça konuşan on bilge adamı seçtiler. Onlara takip edecekleri yolu söylediler. [Bu on seçkin Yahudi bilgini] milletin yanından selametle ayrıldılar. İki ay kadar oturdular ve akıllarına geleni kitaba yazdılar. Sonra altmış adet taş [tablet] aldılar ve kitapta olan her şeyi taşların üzerine kazıdılar. Sonra cemaati topladılar ve onlara şunları söylediler: “Eğer bu yaptıklarımızı açığa vurmazsanız, canımız size feda olsun!⁴¹ Günahlarımızı da siz üstleneceksiniz, çünkü bu adamın arkasından giderek [Tanrı'ya] isyan etmiş olacağız. Tanrı kalplerimizdekini biliyor ki bunu isyan ve karşı gelme olarak yapmayacağız, bilakis [rüya gören] adamın sözünü dinlesinler diye onu yanıltıp fikrini değiştirmek için yapacağız. Böylece [İsrail halkının] çoğunun hayatta kalması ve harika bir biçimde canımızı kurtarmak için bunu yapıyoruz. Çünkü bütün bir İsrail toplumu ve evlatlarının yok olmasındansa sizi kurtarmak için cemaatimizin arasından on kişi olarak çıkmamız [bu işi üstlenmemiz] daha iyidir.” Bütün cemaat de “Canımız size feda olsun, korkmayın, Tanrı'nın kalbinize koyacağı şeyi yapın, Tanrı sizinle olsun” dediler. Ardından herkes evine dağıldı, [Seçilmiş bu on adam] aralarında olan bu sırrı kesinlikle ifşa etmeyeceklerine ve aynı gün o adamın yanına

³⁹ Yani normal bir insanoğlu.

⁴⁰ Yani onunla dostluk kurup ahbabı olacaklar.

⁴¹ Yani yerinize ölmeye hazırız. Bkz. Yeşu, 2:14

gitmeyeceklerine dair yeminleştiler. Birbirlerini gördüklerinde tanımazlıktan gelerek bu adam kim, ne iş yapar, hangi millettendir şeklinde sorular sormak üzere anlaştılar. Böylece [rüya gören] adamın kalbini kazanacaklar ve kurdukları tuzak anlaşılmayacaktı. Altmış adet taş aldılar ve rüya tabircisi [Yahudi bilginin] evine koydular. Sonra da her biri kendi yoluna gitti ve günlerce dışarıda oturdular.

Bir gün tüccar [Rüya tabircisi] kafasını kaldırıp baktı ki rüya gören adam karşısında dikiliyor. [Rüya gören adam] ona “Nerdeydin, ne zamandır seni göremedim” dedi. O da şöyle dedi: “Çok kötü hastaydım ve yorgun düştüm, bununla beraber seni unutmadım, zihnimde tüm gün sana vereceğim cevabı tasarlıyordum. Şimdi, Tanrı’nın sözünü [rüyanın tevili] dinle. Şansın yaver gidecek, düşmanlarınla savaşacaksın, yıldızların arasına evini kuracaksın, nâmın her yere yayılacak. Rüya gördüğün ağaç sensin, gövdeler ve dallar, İsmailoğulları ve Ketura oğullarıdır. Yabanî ve evcil hayvanlar ile göğün kuşları, sana katılacak ve boyun eğecek diğer milletlerdir. Onlar için Tanrı (gibi) olacaksın ve krallığın sekiz yüz yetmiş beş sene devam edecek. Ne mutlu sana inananlara ki [89a] sen milletlere peygamber olacaksın. Tanrı, senin elinle yeni bir şeriat/kitap verecek ve adı Kur’an olacak, böylece adın her yerde duyulacak.”

Adam tüccarın dediklerini duyduğunda şaşkına döndü ve “Tanrı baş ve lider olmayı benim gibi kabilesinin en genci olan adama mı nasip edecek yani şimdi?” dedi. Tüccar adam ona, “Kalbin endişe duymasın, çünkü bunlar Tanrı için kolay şeylerdir, şimdi sana bir sürü altın ve gümüş vereceğim, bununla kendine ev yapacaksın ve arkadaşlarını oraya çağıracaksın, isteyen herkesi yedirip içireceksin. Para bittiğinde tekrar bana gel, ben sana daha da fazla vereceğim. Çünkü Tanrı’da yardım kıtlığı olmaz” dedi.

Adam oradan ayrıldı ve (rüya tabircisi) adamın dediklerini yaptı. Bir sürü insan ona geldi ve onlara yedirdi, içirdi. Adam bu durumu on sekiz ay kadar sürdürdü. Bir gün kafasını kaldırdığında ona doğru gelmekte olan bir haham⁴² gördü. Adam yere kadar eğilerek tazimde bulundu ve Muhammed’e “Efendim, bana bir ilham ifşa oldu. Tanrı’nın meleği gökyüzünde uçuyordu. Sureti, insan sureti gibiydi. Bu melek seni omuzlarına alarak yüce ve yüksek bir tahtın üzerine çıkardı. O taht, Tanrı’nın tahtı gibiydi ve Tanrı elini senin başına koydu. Bir de duydum ki [insanlar senden bahsederek] ‘Bütün âlem onun hürmetine yaratılmış, çünkü o Tanrı’nın seçtiğidir’ diyorlar” dedi. Muhammed [bu sözlere] çok şaşırdı.

⁴² On Yahudi hahamdan ilki.

[O sırada] Haham adam [rüya tabircisi Yahudi] tüccar adamın yanlarına geldiğini görünce tanımazlıktan geldi ve Muhammed'e "Efendim, şu karşınızda dikilen adam kim?" dedi. Muhammed de "O Yahudi bir adamdır, o da senin dediklerinin benzerini söyledi bana" dedi. Haham adam şaşırды ve "Ona nasıl malum oldu bu durum?" dedi. Muhammed bunları duyunca cesarete geldi, çok gururlandı, zira onlara inanmıştı. On ay içerisinde bütün hahamlar onun yanına geldiler ve uzaktan uzağa tavsiyelerde bulundular. Birbirlerini tanımazlıktan gelerek onun kalbini kazandılar. [Zamanla] Muhammed'in eli güçlendi ve onları halkının ileri gelenleri yaptı. Artık [hahamlar] her gün onun yemek sofrasındaydılar.

Gün geldi, İsrail hahamları İblis'e (Aşmeday) yemin ettirdiler ve ona "Muhammed'e git ve de ki, Tanrı senin amellerinden memnun kaldı ve dünyada benzeri görülmemiş Tevrat, Neviim ve İncil kitabının bir nüshasını vereceğini bildirmek için beni sana gönderdi" dediler. Bunun üzerine bir gece yarısı [İblis] yalın kılıç gizlice ona gitti ve saçının kâkülünden yakaladı. Adam [Hz. Muhammed] o kadar korktu ki, ölmeyi istedi. İblis ona "Eğer sen Tanrı'nın peygamberiyisen ben de Tanrı'nın ordusunun komutanıyım. Şimdi Tanrı, kitabını, ahid kitabını sana verecek, ben de bunu sana bildirmek için geldim. Benzeri olmayan ve ğayba dair şeyleri haber veren bir kitaptır bu. Bütün insanlar arasından sen seçildin bu iş için, ben de sana bunları haber vermek için geldim" dedi.

Sabah oldu ve adam bütün hahamları çağırarak başından geçenleri anlattı. Onlar da çok memnun oldular ve ona "Sağlam dur (cesur ol), ikinci kez inzivaya çekil, belki seninle konuşan melek ikinci kez sana döner ve sen de ondan kitabın içeriğini ve ne zaman sana verileceğini sorarsın, böylece millet de kitap gelmeden önce hazırlık yapmış olur" dediler. O da "Bugün dediğiniz gibi yapacağım" dedi. İkinci kez inzivaya çekildi, gece yarısı oldu, İblis bir katırın üstünde ona yaklaştı ve başında dikildi, adam çok korktu ve korkudan ölmek istedi. İblis ona "Benden neden bu kadar korktun?" dedi. O da "Bana bahsettiğin ahid kitabının içeriğini öğrenmeyi o kadar çok istiyorum ki bunun için ne yapabilirim?" dedi. İblis ona "O zaman yarın için hazırlanın, yirmi yedi gün oruç⁴³ tutacaksınız. Yalnızca sabahın başlangıç vaktine az kalana [imsak vaktine kadar] kadar yiyeceksiniz, çünkü bu şekilde emredildim. Gece yarısı ayın ışığı gittiğinde, üzerleri Tanrı'nın eliyle yazılmış⁴⁴ yazılardan oluşan altmış tane taş [tablet] inecek ve üzerlerinde

⁴³ Metinde "nefsinizi alçaltacaksınız" şeklinde ifade edilmektedir.

⁴⁴ Tanrı'nın eliyle yazılmış tablet ifadesi, Hz. Musa'nın aldığı taş tabletler için kullanılmaktadır. Bkz. Çıkış, 31:18; Yasanın Tekrarı, 9:10.

yazılı olan şeyleri çocuklarınıza sözlü olarak öğreteceksiniz” dedi. Sonra yukarılara doğru kaybolup gitti. Adam sabah kalktı ve başından geçenleri hahamlara anlattı. Onlar da onun sözünü dinlediler ve kendilerine emredilen her şeyi yaptılar.

Yirmi yedi gün bittiğinde hahamlar, İblis’i tekrar ona gönderdiler. İblis, adamın [Hz. Muhammed] yatağına gitti ve ona delilik, körlük ve şaşkınlık bulaştırdı ve ona “Kalk, çık ve Tanrı’nın sana gönderdiği ahit kitabını al” dedi. Adamın evinde büyük bir karanlık hakimdi ve çevredeki insanlar da korku içindeydi. Hahamlar altmış taşı alıp kimseye gözükmeyen adamın evinin kapısına bir bir bıraktılar ve adam da onları görmedi. Muhammed, sabah olup uyandığında kapıda önlü arkalı olarak yazılmış taşları görünce çok şaşırıldı. Elini uzatıp ilk taşı aldı [89b] ve birden etrafı [meraklılarla] doldu taşı ve ondan ne yazdığını okumasını istediler ama okuyamadılar. “Tanrı bize ne yaptı, ne yapacağız şimdi biz bu taşlarla?” dediler. Adam hahamlara sordu, onlar da “Üç gün daha oruç tut ve ayı tamamla, belki ay görünene kadar harflerin sırları bize ifşa olunur veya bakarsın Tanrı sana acır ve başta olduğu gibi meleğini tekrar gönderir” dediler. O da “Tamam öyleyse, dediğiniz gibi yapacağım” dedi.

Hahamlar bir taş levha aldılar ve üzerine yirmi yedi Arap harfini yazıp İblis’e teslim ettiler. İblis de gece yarısı adamın yatak odasına girerek taş levhayı oraya bıraktı, adam da fark etmedi. Sabah olunca adam taş levhayı buldu ve onu kavminin ileri gelenlerine gösterdi; onlar da “Kim bilir belki de bu harfler, ilk taşların anahtarlarıdır [şifreleridir]” dediler. Bugüne kadar da bu harfleri taşların anahtarları [şifreleri] olarak isimlendiregeldiler.⁴⁵ Taşları bir araya getirdiler, sonra da bu harf *elif*, ikinci harf *be* diyerek sonuna kadar devam ettiler. Hahamlar da taşlarda yazan herşeyi adamın taraftarlarına okuyup öğrettiler. Adamın ünü bütün ülkede duyuldu. Uzak ülkelerden bir sürü insan ona geldi ve taşlardaki yazıları kendi dillerinde yazarak memleketlerine götürdüler. [Yahudi bilginler] yazılardaki yalanları anlamasınlar diye onlara milletlerinden hiç kimsenin ahit kitabında yazan yazıları asla tefsir etmeye ve anlamaya çalışmamasını tembihlediler. Muhammed etrafında bir hayli taraftar toplandığını görünce gururlandı. Kendi sözünü dinlemeyen her milletle savaşmaya başladı ve kalbine yok etme duygusu hâkim oldu. Yakın memleketlerdeki yabancı halklarla savaştı

⁴⁵ Kuran-ı Kerim’de bazı surelerin başlarında yer alan ve *hurûf-i muqatta‘a* olarak bilinen *elif-lâm-mîm* gibi müstakil harfler kastedilmektedir.

ve onlara galebe çalarak hâkimiyet kurdu. Birçokları ona meylettiler ve şeriatına inandılar, çünkü bütün milletlere korku salmıştı.

Gün geldi, hahamlara “Birçok millet sözümü dinledi, Tanrı tarafından göklerden bana verilen şeriatımı gün be gün dinlemeye geliyorlar. Öyle ki bu şeriat, şeriatlerin bir nüshasını içermektedir. Peki, siz İsrail evi (halkı) sözümü dinlemede neden inatçılık ediyorsunuz ve bugüne kadar öğretilerimi kabul etmeye yanaşmadınız?” dedi. Onun önünde duran hahamlar da şöyle dediler: “Seni anlamak için onların gözleri açıldığında, bizim gibi onlar da (Yahudiler) gelerek sana boyun eğecekler ve ebediyen sana inanıp bugün olduğu gibi inatçılık etmeyecekler.” Adam “Hayır, onlar bana inanana kadar ahdin öcünü alacak kılıcı arkalarından yollayacağım ve o zaman rüyalarının ne olacağını göreceğiz!⁴⁶” dedi. Onlar da “Efendimizin dediği şeyler hiç de iyi değil, o zaman onlara bu sene mühlet ver, eğer sana inanmazlarsa o zaman Tanrı'nın onlara yapman için kalbine koyacağı şeyi yaparsın” dediler. Muhammed bundan sonra onlarla bir daha bu konuda konuşmadı.

Adam, İsrail oğullarından bir kadını kendisine eş olarak aldı. Onu çok sevdi ve onun babasına ve ailesine mektup yazarak onları hükümranlığı süresince vergiden muaf tuttu ve onlara sürekli ihşanda bulundu. Hahamlar gördüler ki çılgınlıkla davranıyor ve düşünceleri kötülüğe koşuyor, yandaşlarına İsrail soyunu yok etme emrini vermesinden korktular. ‘Gelin ona bir oyun yapalım’ dediler ve karısıyla işbirliği yaparak yemeğine zehir koydular. Adam hastalandı ve yatağa düştü. Hastalığı iyice ağırlaştı, öyle ki ahalisine vasiyetini bildirmeye başladı. Hahamlara “Yazın ve benim adımla imzalayın ki eğer İsrail evi (halkı) dokuz yılın sonunda bana iman etmezse, onları öldürün ve mallarına el koyun!” dedi. Hahamlar da kalemi aldılar ve “Dokuz yüz yılın sonunda” yazdılar ve öfkeleri ateş gibi parladı. Adam yeniden bir ekleme yaparak “İsmimle tekrar yazın, her bayramda bir Yahudi’yi ağaca asın!” dedi. Onlar da [bu ifade yerine] “Bir kuzuyu kurban edin!” diye yazdılar ve kralın adıyla mühürlediler.

Gördüler ki eli yok etmek üzere Yahudilere uzanıyor, hahamlar ayağa kalkarak üzerine gidip onu kan dökmekten öldürdüler. Yatağında uzanmış duruyordu. Sonra da iyice bitik düştü ve öldü. Daha sonra kapıyı açtılar ve taraftarları içeriye doluştular ve onu yatağında uzanmış ölü halde buldular. Başında ağlayıp ona “Ah efendim, vah efendim!” diye ağıt yaktılar. Hahamlar onu aldılar, kestiler, pişirdiler ve etini köpeklere attılar. Bugüne kadar ona ne olduğunu kimse bilmedi. Bir eşeğin kalça kemiğini alıp “Kalça

⁴⁶ Yani bana iman etmeme kararları ve hevesleri ne olacak göreceğiz.

kemiği bu, bedeni de semaya yükseldi” dediler. Sonra çelik bir tabut yaptılar ve kemiği tabuta koydular ve üzerine “Bu, onun kalıntısıdır” diye yazdılar. Tabut yer ile gök arasında uçtu ve Mekke’nin ortasında bulunan Mîş’e gitti. Orada onun adına bir ev inşa ettiler. Müslümanlar o gün bugündür her sene bütün ülkelerden orayı ziyarete giderler.

[Risale] bitti ve tamamlandı.

KAYNAKÇA

- Allaire, Gloria. “Noble Saracen or Muslim Enemy? The Changing Image of the Saracen in Late Medieval Italian Literature,” Michael Frassetto, David R. Blanks (ed.), *Western Views of Islam in Medieval and Early Modern Europe* (New York: St. Martin’s Press, 1999) içinde, ss.173-84.
- Arslantaş, Nuh. *Yahudilere Göre Hz. Muhammed ve İslamiyet*. İstanbul: İz Yayıncılık, 2011.
- Bar-Asher, Moshe. “Al Kama Hiduşey ha-Laşon,” *Masorot* 5-6 (1998), ss.45-7.
- Curiosities for the Ingenious*. Londra: Thomas Boys, 1822.
- Cohen, Boaz. “Une Legende Juive de Mahomet,” *Revue des Etudes Juives* 88 (1929), ss.1-17.
- Daniel, Norman. *Islam and the West: The Making of an Image*. Oxford: Oneworld Publications, 1993.
- Edwards, Cyril. “Wolfram von Eschenbach, Islam and, the Crusades,” James R. Hodkinson, Jeffrey Morrison (ed.), *Encounters with Islam in German Literature and Culture* (Rochester, NY: Camden House, 2009) içinde, ss.36-54
- Eschenbach, Wolfram von. *Willehalm*. Berlin: Walter de Gruyter, 2003.
- Feyyumî, Natanel ben. *Bustānu’l-’Ukūl*. ed. Yosef Kafih. Kudüs: Halihot Am Yisrael, 1984.
- Geiger, Abraham. *Was hat Mohammed aus dem Judentume aufgenommen?* Bonn: F. Baaden, 1833.
- Gerondi, Rabbi Nissim. *Hiduşey ha-Ran al Masehet Sanhedrin*. Kudüs, 1972.
- , *Şe’elot u-Teşuvot*. Varşova: Bi-defus Y. Goldman, 1882.
- Guillaume, Alfred. “The Influence of Judaism on Islam,” Edwyn Bevan (ed.), *Legacy of Israel* (Oxford: The Clarendon Press, 1928) içinde, ss.129-172.
- Hıdır, Özcan. “İslam’ın Yahudi Kökeni Teorisi ile İlgili İddialar ve Çalışmalar,” *İLAM Araştırma Dergisi* 3:1 (1998), ss.155-169.
- Katsh, Abraham I. *Judaism and the Koran: Biblical and Talmudic Backgrounds of the Koran and Its Commentaries*. New York: A. S. Barnes, 1962.
- Leveen, J. “Mohammed and His Jewish Companion,” *Jewish Quarterly Review* 16:4 (1926), ss.399-406.
- Lewis, Bernard. “An Apocalyptic Vision of Islamic History,” *Bulletin of the School of Oriental and African Studies* 13:2 (1950), ss.308-338.
- Malakhov, A. *The Mystery of the Earth’s Mantle*. Hawaii: University Press of the Pacific, 2001.
- Mavor, William. *Historical Account of the Most Celebrated Voyages, Travels, and Discoveries from the Time of Columbus to the Present Period*. London, 1797.
- Moncreiff, Charles Kenneth (terc.), “The Song of Roland,” <http://www.gutenberg.org/cache/epub/391/pg391.html> (22.09.2012).
- Munro, Dana Carleton. “The Western Attitudes Toward Islam during the Period of the Crusades,” *Speculum* 6 (1931), ss.329-43.
- O’Hagan, John (terc.). “The Song of Roland,” <http://www.fordham.edu/halsall/basis/roland-ohag.asp> (22.09.2012).

- Rosenthal, Erwin I. J. *Judaism and Islam*. Londra & New York: T. Yoseloff, 1961.
- Semav'el el-Mağribî. *Iḥām al-Yahūd = Silencing the Jews*. Ed. Moshe Perlmann. Proceedings of the American Academy for Jewish Research, c.32. New York: American Academy for Jewish Research, 1964.
- Schwabe, M. "Aseret Haverav ha-Yahudîm ŧel Muhammed." *Tarbits* 2 (1930), ss.74-89.
- Steinschneider, Moritz. *Polemische und Apologetische Literatur in Arabischer Sprache Zwischen Muslimen, Christen und Juden*. Leipzig: F. A. Brockhaus, 1877.
- Şerira Gaon. *İggeret Rav Şerira Gaon*. Ed. Benjamin Manasseh Lewin. Hayfa, 1921.
- "Tefilat Rabbi Şim'on bar Yohay," Adolph Jellinek (ed.), *Bet ha-Midraş = Bet ha-Midrasch* (Leipzig: Druck und Verlag von C.W. Vollrath, 1857) içinde, c.4, s.117-126.
- Torrey, Charles Cutler. *Jewish Foundation of Islam*. New York: Jewish Institute of Religion Press, 1933.
- The British Controversialist and Literary Magazine*. Londra, 1860.

